

GABON

PETROL SEKTÖRÜ ÜLKE RAPORU

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Ağustos 2023

Librevil Ticaret Müşavirliği

GABON PETROL SEKTÖRÜ

Gabon hükümetinin son yıllarda yoğunlaşan ekonomiyi çeşitlendirme çabalarına rağmen, petrol sektörü ülkenin temel geçim kaynağı olmayı sürdürmektedir. Ülkede GSYH'nin yaklaşık %40'ı, ihracatın %65'i, devlet gelirlerinin ise %26'sı petrol sektöründen gelmektedir.

Gabon, aktif durumdaki 30 petrol sahasıyla Afrika'nın 8. büyük petrol üreticisi konumundadır. Petrolün %80'inden fazlası açık denizlerdeki sahalardan çıkarılırken petrol üretiminin merkezi olan Port Gentil şehri aynı zamanda ülkenin ekonomik başkenti olarak adlandırılmaktadır. 2021 yılı verilerine göre ülkedeki kanıtlanmış petrol rezervi 2 milyar varil, günlük petrol üretimi ise 181 bin varil seviyesindedir.

Tablo 1: Gabon'daki Petrol Endüstrisi Hakkında Bazı Göstergeler (2021)

Kanıtlanmış ham petrol rezervleri (milyon varil)	2.000
Ham petrol üretimi (günlük bin varil)	181
Petrol talebi (günlük bin varil)	45
Ham petrol ihracatı (günlük bin varil)	181
Kanıtlanmış doğal gaz rezervleri (milyar m ³)	26
Pazarlanan doğal gaz üretimi (milyon m ³)	454
Petrol ürünleri üretimi (günlük bin varil)	19
Petrol ürünleri ihracatı (günlük bin varil)	10
Petrol ihracatının değeri (milyon \$)	4.641
Rafineri kapasitesi (takvim günü başına 1.000 varil)	25

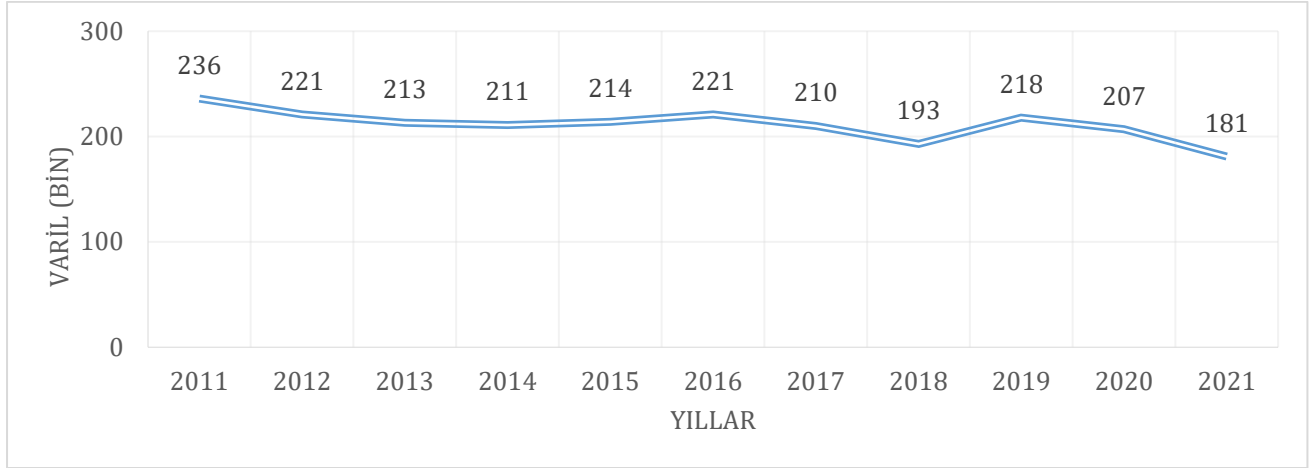
Kaynak: OPEC, 2023

Petrol Rezervleri ve Petrol Üretimi

Gabon'da ilk petrol yatakları, ülkenin henüz Fransız kolonisi olduğu 1931 yılında başkent Librevil'e komşu bölgelerde keşfedilmiştir. Petrol üretimi 1956 yılında başlamış, 1975' te OPEC üyesi olan Gabon, Afrika'daki önemli petrol üreticilerinden biri haline gelmiştir. Üretim 1997'de günlük 370 bin varile çıkararak rekor seviyeye ulaşmıştır.

Şekil 1'de 2011-2021 yılları arasında petrol üretimi düzeyleri görülmektedir. 2011'de 236 bin varil olan günlük petrol üretimi 2021'de 181 bin varile kadar düşmüştür. Bu düşüşte eski tesislerin bakımının yapılmaması, yeni yatırım eksikliği ve petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar gibi faktörler etkili olmuştur.

Şekil 1: Gabon Günlük Petrol Üretimi (2011-2021)

Kaynak: EITI,2023

Hükümet 2019 yılında, 2023'e kadar günlük üretimi 220 bin varile çıkarma hedefini ortaya koymuştur. Her ne kadar Covid-19 salgını sebebiyle yaşanan aksamalar sebebiyle üretim 181 bin varil seviyesine inmiş olsa da 2022 yılında 200 bin varil seviyeleri tekrar yakalanmıştır. Özellikle Perenco ve BW Energy şirketlerinin deniz aşırı sahalarda yoğunlaşan faaliyetleri sayesinde 2023 yılı için konulan hedeflere ulaşılması beklenmektedir.

Öte yandan Gabon'un kanıtlanmış doğal gaz rezervinin 26 milyar m³, yıllık üretim ise 454 milyon m³ civarında olduğu hesaplanmaktadır. Ülkedeki en büyük doğalgaz üreticisi Perenco firmasıdır. Üretilen doğalgaz büyük ölçüde elektrik üretiminde kullanılmaktadır.

Yasal Altyapı

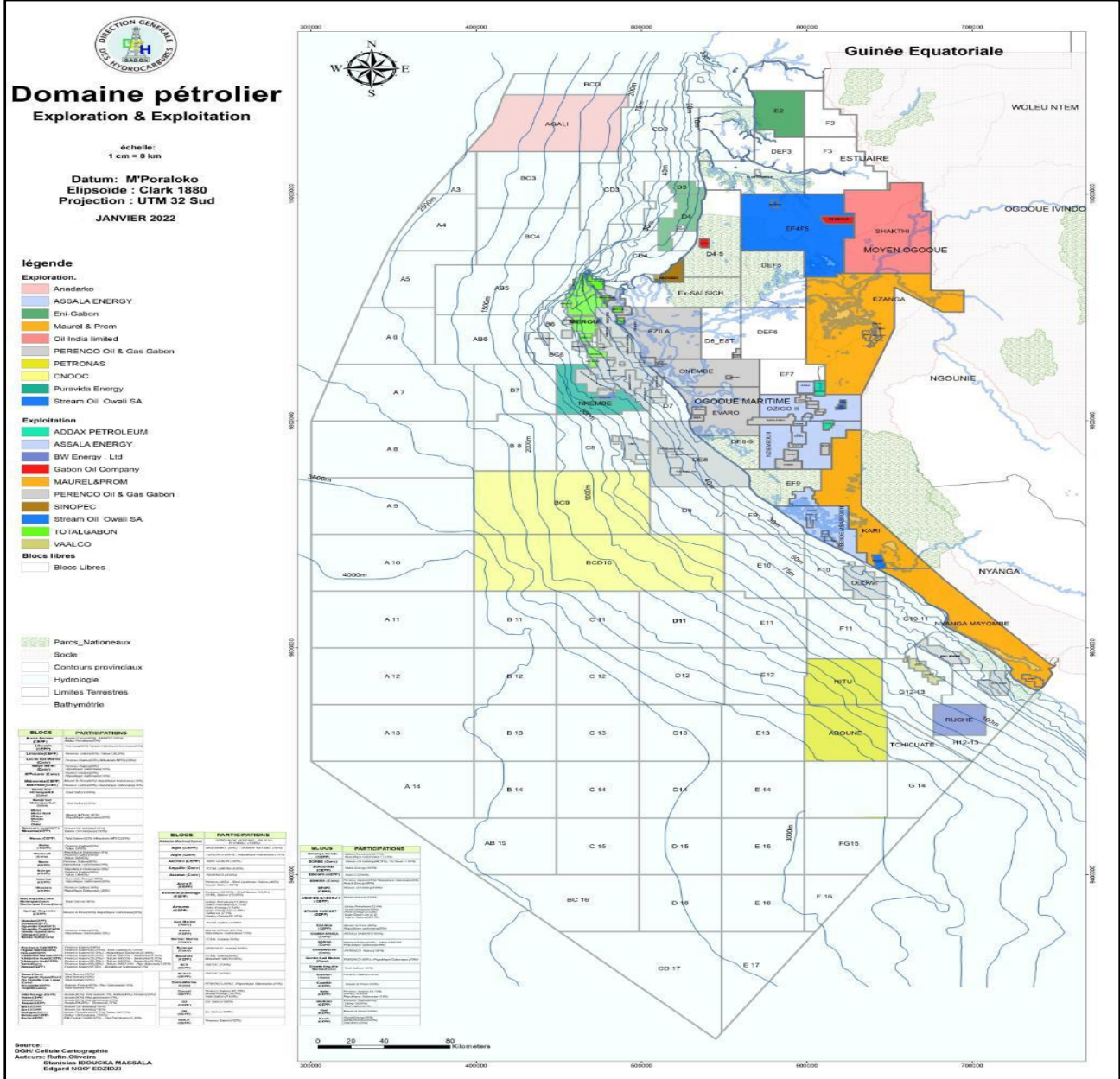
2019 yılında petrol sektörüne ilişkin önemli değişiklikler getiren yeni Hidrokarbon Kanunu (16 Temmuz 2019 tarih ve 002/2019 sayılı) yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun temel amacı ülkedeki petrol ve doğalgaz endüstrisini daha verimli, şeffaf ve sürdürülebilir hale getirmek ve böylece sektörü yabancı yatırımcılar için daha cazip kılarak petrol gelirlerini artırmaktır.

Düzenlemenin getirdiği en önemli yenilikler, devletin petrol işletme şirketlerinin sermayesine katılımının %20'den %10'a düşürülmesi ve petrol maliyeti geri kazanım tavanının ham petrol için %70'den ve %75'e, doğalgaz için %80'den ve %90'a çıkarmasıdır. Bunun yanında bir takım vergisel avantajlar da sağlanmıştır. Bu düzenlemenin ardından büyük petrol şirketlerinin ülkeye olan ilgisinde bir artış gözlemlenmiştir. Halen birçok sahada keşif ve üretime hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Sektörde Faaliyet Gösteren Şirketler

Aşağıdaki haritada Gabon'da petrol arama ve üretim faaliyetlerinin devam ettiği sahalar ve bu sahaları işleten şirketler gösterilmektedir. Buna göre halen 10 şirketin arama, 10 şirketin de üretim çalışmaları devam ediyor.

Şekil: Gabon'daki Petrol Sahaları Haritası

Kaynak: Hidrokarbon Genel Müdürlüğü (2022)

Tabloda üretim miktarlarına göre ülkede faaliyet gösteren şirketler görülmektedir. Buna göre üç şirket (Perenco, Assala ve Maurel & Prom) petrol üretiminin %73'ünü gerçekleştirmektedir.

Tablo 2: Operatör Başına Yıllık Ham Sıvı Hidrokarbon Üretimi (2021)

Şirket	Üretim (varil)	Değer (\$)	Pay (%)
Perenco Oil and Gas Gabon	29.464.722	2.057.493.733	40,22
Assala Gabon	17.612.618	1.229.872.472	24,04
Maurel & Prom	7.090.256	495.105.883	9,68
Total Energie EP Gabon	5.491.481	383.464.940	7,50
Vaalco	5.377.288	375.490.944	7,34
BW Energy	4.130.300	288.414.950	5,64
Addax	3.167.109	221.156.200	4,32
Sino Gabon	581.553	40.609.297	0,79
GOC	248.623	17.361.090	0,34
Stream Oil	88.823	6.202.453	0,12
TOPLAM	72.252.773	6.202.453	100

Kaynak: EITI,2023

Fransız - İngiliz ortaklığı Perenco, Gabon'daki en büyük petrol üreticisi konumundadır. Yıllık üretimi 29,4 milyon varilin üzerinde olan şirketin üretimini gelecek dönemde de artırması beklenmektedir.

Amerikan varlık yönetim şirketi Carlyle Group'un sahibi olduğu Assala Gabon ülkedeki ikinci büyük petrol üreticisidir. Şirket altı petrol sahasında yıllık 17,6 milyon tonun üzerinde üretim gerçekleştirmektedir.

Bu iki şirketi çoğunluk hissesi Endonezya devlet petrol şirketinde (Pertamina) bulunan Maurel & Prom ve Fransız Total Energie takip etmektedir. Vaalco (Amerikan), BW Energy (Birleşik Krallık) ve Addax (Çin) Gabon'daki diğer önemli petrol üreticileridir.

2011 yılında bir Başkanlık Kararnamesiyle kurulan Gabon Petrol Şirketi'ni (GOC), Gabon'da faaliyet gösteren uluslararası şirketlere devlet adına ortak olmakta ve ayrıca iki ayrı petrol sahasında faaliyet göstermektedir: Obangue ve Remboue. Büyük şirketlere nazaran daha mütevazı rakamlarla üretim gerçekleştirmektedir.

Ülkede ayrıca bir petrol rafinerisi bulunmaktadır. Port Gentil'de bulunan rafineri Sogara adlı şirket tarafından işletilmektedir. Mevcut rafinaj kapasitesi yılda 1,2 milyon ton ham petrol olup, ülkenin dizel, kerosen, bütan ve kurşunsuz benzin şeklindeki rafine petrol ürünleri tüketiminin yaklaşık %55'ini üretmektedir. Gabon'un petrol endüstrisinin büyüklüğüne göre üretim sınırlı kalmakta, rafineri zararına çalışmakta ve hükümet tarafından sübvansede edilmektedir. Rafine petrol ürünü ihtiyacının kalanı ise ithalat yoluyla karşılanmaktadır.

İhracat

Gabon'da çıkarılan petrolün yarısı üç ülke –Çin, Hindistan ve Güney Kore– tarafından satın alınmaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla Avustralya, Endonezya, İtalya, İspanya, Singapur ve Hollanda

takip etmektedir. EPDK verilerine göre Türkiye 2022 yılında Gabon'dan yaklaşık 126 bin ton ham petrol ithal etmiştir.

Tablo 3: Gabon'un Ünelere Göre Petrol İhracatı (2021)

Ülke	Miktar (varil)	Değer(\$)	Pay(%)
Çin	20.892.798	1.448.826.586	31,66
Hindistan	11.261.923	773.298.585	17,07
Güney Kore	8.430.853	623.416.978	12,78
Avustralya	5.989.907	387.443.625	9,08
Endonezya	4.438.011	293.568.914	6,73
İtalya	4.279.264	316.205.575	6,48
İspanya	2.897.239	213.288.991	4,39
Singapur	2.680.293	162.732.152	4,06
Hollanda	2.221.118	151.189.256	3,37
Fransa	925.275	68.078.240	1,40
Vietnam	749.988	60.914.006	1,14
Birleşik Krallık	623.648	45.863.074	0,95
Tayland	601.338	49.273.636	0,91
TOPLAM	65.991.656	4.594.099.617	100

Kaynak: EITI,2023